

KUNSZIGET

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Kunsziget bemutatása	5
3. Örökségünk	12
4. Eltérő karakterű településrészek Kunszigeten	15
Történeti faluközpont	16
1950-es és 1960-as években beépült részek	18
1970-es és 1980-as években beépült részek	19
Fejlesztési területek	20
5. Építészeti útmutató	21
Történeti faluközpont	21
1950-es és 1960-as években beépült részek	24
1970-es és 1980-as években beépült részek	27
Lakóövezeti fejlesztési területek	30
Kerítések	33
Kertek	34
Erkélyek, tornácok	36
Ajtók, ablakok	37
Homlokzatképzés	38
Részletek	39
6. Mai példák	41
7. Utcák, terek	42
8. Hirdetések, reklámtáblák	45
9. Külterület értékei	46

BEVEZETÉS

Tisztelt Kunszigeten Élő Polgárok!

Önök a Településképi Arculati Kézikönyvet tartják kezükben, mely falunk legbensőbb érzéseit, és az érzések nyomán alakult arcát tárja Önök elé. Ablak a múltra, a jelenre, a jövőre.

Ősidők óta lakott településünkön a Mosoni-Duna és holtágai által közrezárt szigeten, hordaléktalaján, a föld-, munka- és vendégszerető elődeink mindig megtalálták az utat falunk fennmaradásához, fejlődéséhez.

Utat, mely elvezet otthonunkig, utcákat, melyek összekötik az itt élőket.

Őrizve az Európa-hírű szakrális értékeinket, a Jézuskeresés, Páduai Szent Antal tiszteletéhez kapcsolódó ünnepeket.

A hajdani hajóvontatók, molnárok munkáját, majd az európai hírű petrezsirom (petrezselyem) termesztést az elmúlt évtizedekben zöldmezős beruházásként megvalósult fejlesztések, magas szintű szolgáltatások váltották fel.

Településünk szerkezete, helyzete, utcai és terei, azok állapota, a térfalakat adó épületek, köztük lakóházaink, otthonunk meghatározzák községünk arculatát. A lakások, házak sokfélék, ahogy az itt élők is. Tükör magunkról. Fontos, hogy egységet alkotva, egymást kiegészítve mindenki részére elfogadható, harmonikus – szerethető képet alkosson.

Lakóházak építésekor óriási a felelősségünk, hogy otthonunk illeszkedjen falunk építészetiéhez. Őrizze a múltat, a jelenen át a jövőbe mutasson. Tükrözze a kor elvárásait, a természeti, környezeti változásokat, lakói otthonuknak érezzék azt, és az itt lakók is tetszéssel nézzék.

A könyv javaslatot ad Önöknek, kérem, tekintsek át, hogy a jövő nemzedéke is büszke lehessen falunkra!

Lendvai Ivánné
polgármester

KUNSZIGET BEMUTATÁSA

Kunsziget a Mosoni-Duna jobb partján elhelyezkedő település. A terület már a római időkben is lakott volt, az itt húzódó Limes emléke a Duna-parti őrtorony maradványa. A magyar történelem során 1443-ban a Héderváry-család szállásbirtokaként, Sziget néven említik először a települést.

Nem lenne teljes az építészeti emlékekben is visszakövethető történeti áttekintés a faluról, ha nem említénénk meg a múltban jelentős jövedelemforrást jelentő hajóvontatást és állattenyésztést, a malom működtetés mellett. A legnagyobb hírnevet a falunak mégis a zöldségtermesztés hozta. A hagyomány szerint Frank József (1742–1812) honosította meg a petrezselymet, tőle kaptak kedvet a gazdák a termesztéshez. A kunszigeti zöldség szép, hosszú, ág nélküli gyökérrel rendelkezett, hossza akár a 80–100 cm-t is elérte a korabeli híradások szerint. Keresett áru volt a piacokon Veszprémtől Tatáig, Pesttől Bécsig. A gazdák külterületen termelték, mindenkor ásott, mélyen megmunkált földbe juttatva a magot. A virágkorban pesti nagykereskedők helyi megbízottjai, a cenzárok vásárolták fel a termést. A 30-as években évi 150 vagon szigeti zöldséget exportáltak. Biléta hirdette a termény kunszigeti származását. A mai településkép szempontjából ez a korszak a meghatározó, az öntéstalajon gazdálkodó, szorgalmas nép a maga urává válik a XIX században.

Fényes Elek az 1851-ben megjelent Magyarország Geographiai Szótárában így jellemzi a községet: Öttevény-Sziget, magyar falu, Győr vármegyében, a mosoni Duna mellett, utolsó posta Öttevény. Lakja 830 katolikus, parochialis. templommal.–Rónahatáraigentermékeny;Duna-malmok.Földesura: gróf Viczay család.
(A leírás eredeti nyelvezetét megtartva, a rövidítéseket kiegészítve közöljük a szöveget.)

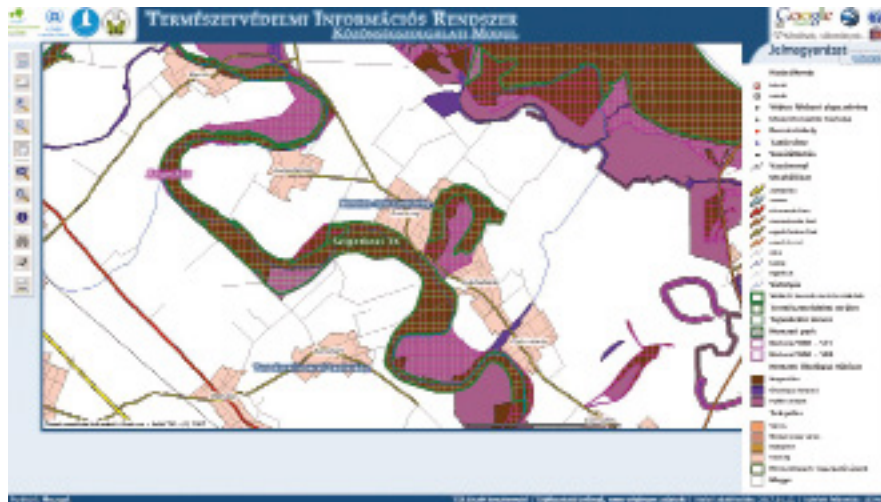

6 | Kunsziget bemutatása

Kunsziget a Kisalföld nagytáj Győri-medence középtájának Mosoni-sík kistájában található. A kistáj teljes egészében magasártéri helyzetű hordalékkúpsíkság. Tengerszintfeletti magassága északnyugaton jellemzően 125–131 m, délkeleten 113–115 m között váltakozik, általános délkeleti lejtéssel. A relatív relief csak az északnyugati, határmenti területen haladja meg az 5 m/km²-t. A kis szintkülönbségek mellett völgyhálózat sem jöhetett létre. A felszínt csak a vízfolyások medrei tagolják. A domborzat a területhasznosítást semmilyen vonatkozásban sem akadályozza.

A földrajztudomány így írja le a települést, amely ma a Szigetközt határoló Mosoni-Duna jobb partján fekszik. Viszonylag magas hátságon állnak épületei, határa hosszan elnyúlik a folyóparton.

Kunsziget település már elnevezésével is kapcsolódik a Duna vizéhez, hiszen a község a számtalan Duna-sziget egyike volt, viszonylag kevés állandó lakossal.

Több irodalmi forrás is a Duna belső deltavidékeként hivatkozik a Duna fő medre és a Mosoni-Duna között fekvő Szigetköz, illetve a Duna fő medre és a Kis-Duna közt elterülő Csallóköz vidékére. Ezen a vidéken ősidóktól fogva minden a víztől függött, a víz rombolt és épített, pusztított, de életet is adott a vidéken élő embereknek. A víz-, vad- és halbőség következtében az ember nagyon korán letelepedett a vidéken, és kialakultak a területhez kapcsolódó ősi mesterségek, amelyek sokáig jellemzőek voltak a kialakult településekre.

Ez a meghatározottság, sajátosság indokolja, hogy a település határának egy része a Szigetközi Tájvédelmi Körzethez tartozik, amelynek kezelője a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság. A tájvédelmi körzet természetvédelmi jelentőségét jelzi, hogy hazánk Európai Unió csatlakozása után közösségi jelentőségű Natura 2000-es területtel nyilvánították.

Természetesen a település története jóval korábban kezdődik, és együtt változott, alakult a Mosoni-Dunával. Fényes Elek leírása azt az időszakot mutatja be, amikor megindult a fejlődés, amelynek eredménye a mai falu. A jelenlegi utcarendszer folyóhoz igazodó szakaszai s a hozzá kapcsolódó telekosztás a XVIII. században alakult ki, de nagyon fontos, hogy az élő hagyomány jóval régebbi emlékeket is őriz. Van, amit mondanaként, van, amit ma is élő szokásként.

8 | Kunsziget bemutatása

Timaffy László Szigetközi krónikájában olvashatjuk az alábbi sorokat:

„Még a rómaiak korában sem volt a Szigetköz nagyobbarányú letelepedésre alkalmas, hiszen Pannónia északi határa a Mosoni-Duna-ág volt. Inkább csak természetes gyepű lehetett, előretolt őrhelyekkel, kisebb irtásokkal. Ezek emlékeit találták meg elszórtan Kunsziget, Újfalu, Szentpál, Vénekkörnyékén, a Mosoni-Duna-ág peremvidékén. A népvándorlás hasonlóképpen csak a Szigetköz peremeit érintette. Az itt megfordult népek sem igen merészkedtek a félelmetes vizek közé. Emlékekigengyérens csak hunokról és avarokról maradtak fenn. Gyűrűs sáncok, védőárkok Győr körül avar eredetre mutatnak (Ördögárok, Ásvány-, Bagamér-, Mosoni-Duna-ág közt.) Egykorú írások is 'avarok pusztájának' nevezik az egész Duna mentét. Később szlávok szivárogtak be, s kezdetleges telephelyeik emlékét máig őrzi néhány község- és dűlőnév, de ugyancsak a peremeken, a Mosoni-Duna-ág mentén (Novák, Zámoly, Varasd, Solinka, Vonyága stb.)

Állandó, nagyobb arányú letelepedés csak a magyarokkal kezdődött a Szigetközben. Vándorló életmódhoz szokott őseinknek az itteni kóborló halász, vadász, aranyász élet igen megfelelt. Kezdetben az egész Duna menti ősréngeteget gyepűnek használta a honfoglaló magyarság. Megtelepedés szempontjából csak az áradásoktól jobban védett, magasabb fekvésű helyek jöhettek számításba, ha egyébként is jó halász-, vadászterületek voltak.”

Hogy kunok jártak-e itt, lakták ezeket a szigeteket, nem tudjuk, de mára bizonyossá vált, hogy Kunsziget bemutatását valóban érdemes a rómaiaktól kezdeni. A köztudatban mindig úgy élt, hogy a külterületi Toronyvár-dűlőben lévő Tündérvár egykor római őrtorony lehetett. Az 5. oldalon levő fotó mutatta már a falcsontot, amelyre hivatkoztak. A legutóbbi kutatások megerősítették a hagyományt, hogy az emberkéz rakta, nagyon erős habarccsal kötött kövek, amely falazat a víz alatt is folytatódik, valóban Pannónia és a Limes része volt. Tőlük vették át a tündérek, és tán még a törökök is használták. A falmaradvány, a Tündérvár, amely a települést meghatározó Mosoni-Duna partján áll, egyik fontos eleme a helyi identitásnak.

A helyi közösség életében rendkívül fontos az országosan, sőt nemzetközileg is ismert ősi népszokás: a Krisztuskeresés. Ez a valaha általánosan ismert vallásos népszokás, amely nagyszombat éjszakájához, a föltámadáshoz kapcsolódik, fönmaradt a településen, és máig él. A

hagyomány a török korhoz köti a napkelteig tartó imádságos körmenet szokását: az akkor még valóban egy szigeten – azaz a Szigetközben élő – lakosok a törökök által fölgyújtott templomban nem tudták megtartani a húsvéti liturgiát, ezért úgy ünnepelték Krisztus föltámadását, hogy végigjárták a falu és határa keresztjeit vasárnapra virradó éjszakán, és napfelkeltére értek vissza a romos templom elé.

A mai krisztuskeresés útvonalát láthatjuk a mellékelt vázlaton.

Ahogy írtuk, a település keletkezésének pontos idejét nem tudjuk. Bizonyos, hogy az Árpád korban lakott gyepű volt ez a terület. Nagyon korán kerül a hédervári földesúri központhoz, és azonos a hédervári uradalom összeírásában szereplő „Zigeth”-tel. A török idők alatt a XIX. század végéig neve Öttevény-Sziget, és lakosai 1880-ban kérvényezik és kapják meg újra az önállóságot a ma is használatos falunévvel együtt. A hagyomány kapcsán említett romos templom helyett 1844-ben épül a mai templom, melyet még nem láthatunk a második katonai felmérés térképén, csak a templom előtti keresztet, ahonnan ma is indul a krisztuskeresés.

Meggyőződésünk, hogy ez a máig élő népszokás a faluképet is meghatározza. Ezt számos építészeti alkotás erősíti meg többszörös áttétellel. Erről részletesebben az örökségeket bemutató fejezetben szólunk.

A XVIII. századtól folyamatosan létesülnek azok a szakrális kisemlékek, amelyek karakteressé teszik a település képét. 13 önálló emlék és jel-együttes tartozik ezek közé. A legújabb a templom előtti téren létesült 2014-ben. Ezeket több képen is láthatták már. A hat körbeállított képszek tizenkét tablóval mutatja be a települést.

A legkorábbi emlék pedig a Győri úton állt, amelyet 1874-ben átvisznek a Mecséri útra, de már az 1784-ben készült térképen is szerepel. Ezt a keresztet is fölkeresték a körmenettel. A bemutatott térképrészlet alsó, délnyugati részén látható a kereszt jele, attól a falu felé haladva a Szent Antal kápolna előzmény épületének jelölése látható. Szent Antal tiszteletéhez szintén kapcsolódik népszokás és liturgia. A kápolna felöltöztetett homlokzata balra, belső tere a 13. oldalon látható. Az így, évi rendszerességgel ismétlődő vallásgyakorlatban megélt tér visszahat a településképre. Ezt érezhetjük Kunszigeten folyamatában, és máig élők. Reméljük, hogy ez a tisztelet egyre jobban kiterjed a még megmaradt lakóházakra és gazdasági épületekre is.

A Duna szabályozásai a település lakói sokat szenvedtek, 1899-ben például az egész falut elöntötte az árvíz. Ebből a szempontból a legutóbbi, 1954-es árvíz itt kevésbé okozott károkat. Ezért tekinthető – Szigetközi viszonylatban – sok építészeti értéket megőrző településnek Kunsziget, de vitathatatlan, hogy sajátos szépségét a Duna-ágnak köszönhetette egykor és most is. Valaha közvetlenül, mert a vizekben halak tömege nevelődött, ezért az egyik legfontosabb, ősi foglalkozás természetesen a halászat volt. A szabályozásoknak köszönhetően nőtt a termőterület, a rétság, de ma már a halállomány lényegesen kisebb, mint korábban. Ennek ellenére a helyiek kapcsolata a Mosoni-Dunával mint horgász- és rekreációs célú vízfolyással megmaradt.

Szintén a szabályozással fejlődtek és alakultak ki a jellegzetes helyi foglalkozások. A Duna mentén húzódó út szinte az utolsó emléke a Jules Verne Dunai hajós című könyvében is megörökített hajdani hajóvontatóknak, akik Kunszigeten is éltek. Bácsa mellett a szigetiek kaptak jogot arra, hogy az árral szemben a hajókat vontassák. Ők voltak a burcsellások. Mára az ő emléküket elenyészett, mint ahogy a vízimolnároké is, de ez utóbbi még föléleszthető lenne látványában a Győri keresztkez közel eső folyószakaszon. A Duna itt is sokáig hajómalmokat ringa-

tott, szép számú malomtulajdonosnak is otthont és munkát adott régen, itt őrlték az egész környék gabonáját. A helyi molnárok alapító tagjai voltak a Szigetközi Molnár céheknek. Az 1869–74-es összeírás szerint 5 malom volt Öttevényszigeten (Kunszigeten).

Tehát ami megmaradt, ahogy a bevezetőt kezdtük is: a XIX. század gazdasági fejlődése és a római kor emléke, hiszen a falu óvodájában például emléket is állítottak a Tündérvár legendájának.

A legendát így jegyezte le Timaffy László: „Egykor tündérek laktak a toronyban. Vihar miatt bajba került halászok a toronyhoz vergődtek és a tündérektől kértek segítséget. Az egyik tündér beengedte őket, de egy másik, egy kőszívű tündér kikergette őket a toronyból. A halászok ezért megátkozták a tündéreket, mondván, ha a szívük helyén kő van, váljanak teljesen kővé, és tűnjenek el a Mosoni-Dunából.”

ÖRÖKSÉGÜNK

Kunsziget egyetlen műemléki védetség alatt álló épülete a település földrajzi és eszmei középpontjában álló római katolikus templom. Az épület egyszerű vonalvezetésű, klasszicista stílusban épült egy korábbi templom helyén. A házak közül kiemelkedő tömegével, magasba nyúló tornyával meghatározó eleme a településképnek.

Ugyanitt, a templom és az iskola bejárata előtti téren találjuk azt a 2014-ben megépült „szellemi központot”, amely a szakrális és történeti hagyományt foglalja össze, egyúttal a kisemlékek építészeti tradícióját folytatja formavilágában.

A már említett kápolna és a keresztek mellett három helyi védetségre érdemes lakóépület is található a településen, de ezek számát is lehetne még növelni. A következő oldalakon ezekből mutatunk be néhányat.

Önálló műemléki védelmet nem élveznek ugyan, de a kiemelkedő építészeti értékek közé tartoznak a Kós Károly stílusában épült plébániaépület, az iskola és a Győri úton álló kápolna, melynek ünnepi képe már szerepelt a bemutatásban.

A Szent Antal kápolna, amelynek itt belső terét láthatjuk, mostani formájában a XIX. században épült, első említése 1831-ből való.

A Mecsérre vezető út mellett a belterület határán áll a „felső kereszt”, hagyományos fa szerkezet pléh korpusszal. Előzménye a Győri úton állt, és 1874-ben helyezték ide. Több fontos határt jelölt a közösség számára, és jellegzetes formáival, jellegzetes léckerítésével meghatározó táji elem.

A temető egyértelműen fontos és meghatározó eleme egy településnek. Katolikus közösség esetén elmaradhatatlan eleme a temetőkereszt. Azonban itt, Kunszigeten ez a kisméretű sokkal hangsúlyosabb, jelentésben gazdagabb, mint más településeken. Iparművészeti értéke is megfelelő, és megőrzendő. Ez most magától értetődő, de előrelátóan szerepeltetni kell abban az értékleltárban, amely a település egyedi arculatának elemeit őrzi.

Mint ahogy a mögötte álló, 1932–36-ban épült családi kriptá is kiemelkedő érték. A Nagy család nyughelyét Schusztner Emil tervezte meg, Birkmayer János faragta a követ, a belsőépítész pedig Borsa Antal volt. Már ez a névsor is érdemesíti megőrzésre, de ezen túl, az új ravatalozó megépültéig a közösség is használta a temetések alkalmával. A krisztuskeresés-kor a kápolnát is kinyitják.

Az 1954-es árvíz pusztítása itt kisebb volt talán, vagy a házak készültek jobb anyagból. Több, sok egyedi értéket is képviselő lakóház maradt meg a település Győr felé eső részén (Dózsa György, József Attila utca), valamint a Kossuth tér módos portái is megérdemlik a védelmet, mértéket és példát adva a munkának és gyarapodásnak.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

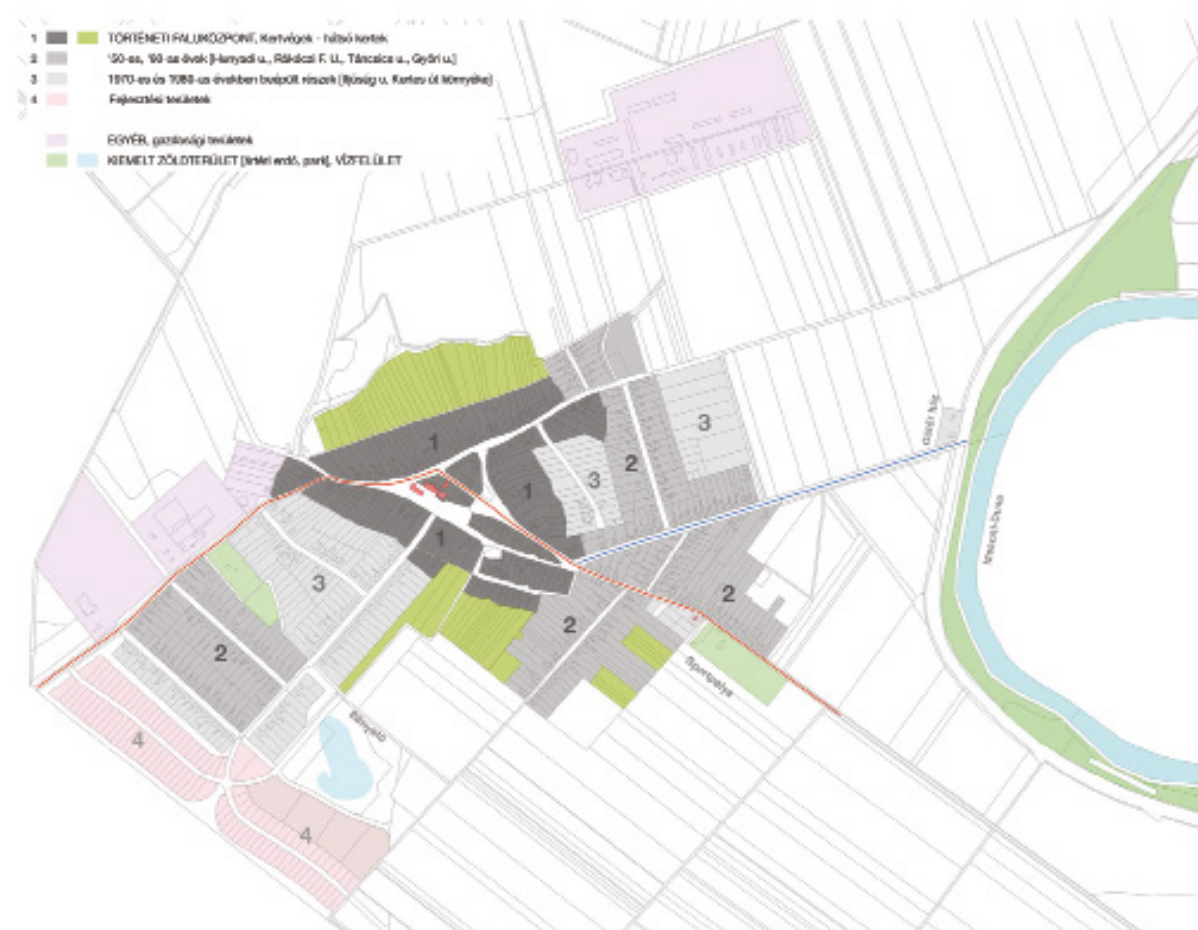
A falu magja a központban levő háromszög alakú tér, ennek belsejében a fontos középületekkel, nyugati sarkában a templommal, az északi oldal sűrűbben, a déli ritkásabban, a keleti nagyobb épületekkel, lazábban beépítve – ez az évszázados gyökerekkel rendelkező településszerkezet a mai napig meghatározza Kunsziget építészeti arculatát. Az utóbbi évtizedekben a középületek száma gyarapodott, léptékük növekedett, de a szerves fejlődés eredményeképpen helyüket továbbra is a központban találták meg.

Az ősi szerkezet az 1940-es évekig csupán a Dózsa György utcával bővült, a további utcák beépítésére csak a második világháború után került sor.

A faluközpont az épített elemek és a növényzet egyensúlyának köszönhetően rendkívül kellemes hangulatot áraszt. A templom előtti burkolt tér léptékével a település méreteihez igazodik, és így elegendő teret enged a parkosított felületeknek. Az újabb beépített utcák is rendezettek, szépen gondozottak.

Vizsgálatunk alapján a történet és a meglévő építmények alapján a faluban három különböző karakterű rész különíthető el, és napjainkban alakul ki a negyedik:

- Történeti faluközpont – a XIX. századtól a második világháború végéig
- 1950-es és 1960-as években beépült részek (Hunyadi, Rákóczi, Táncsics és Győri utca környéke)
- 1970-es és 1980-as években beépült részek (Ifjúság és Kertes utca környéke)
- Fejlesztési területek (a kilencvenes évektől napjainkig)

TÖRTÉNETI FALUKÖZPONT

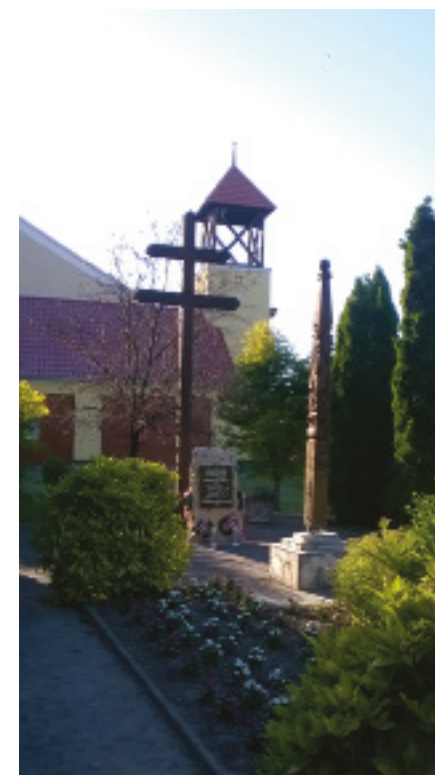
A település szerkezete ma is őrzi több száz éve kialakult jellegét, a központban a házak ma is ugyanazokon a helyeken állnak, mint a XVIII-XIX. században. Az épületek azonban mára lecserélődtek, a hagyományos falusi, hosszúházas beépítésre csupán néhány 'L' alakúra bővített, vagy homlokzatát tekintve átalakított épület emlékeztet. Ezeket a település központi részén, elszórva találjuk meg, egységes arculatú utcaképet nem alkotnak.

A településközpont megjelenése szempontjából meghatározóak a két világháború között épült, zömmel a Kossuth tér keleti oldalán álló elegáns gazdaházak, melyek a település akkori gazdagságának, az itt élők tenni akarásának, büszkeségének és életerejének tanúi. A tér ezen oldalának beépítése a kezdetektől fogva egy szélesebb telekosztás mentén, minden bizonnyal eleve nagyobb, gazdagabb házakkal történt. A mai, utcával párhuzamos tömegű, kőlabazatos, rizalitos tömegű épületek a rangos építészet emlékeit (kastélyokat, városi palotákat) utánzó, a rangos épületeket leegyszerűsítő kialakításukkal a település legértékesebb utcaképét, térfalát alkotják annak ellenére, hogy a házak a felújítások, hőszigetelések során a korábbi vakolatdíszeket elvesztették, karakterük némileg megváltozott.

A településközpont képét az ott álló középületek látványa határozza meg. A már említett templom, plébánia és iskola épületén kívül itt áll az önkormányzati hivatal, az óvoda, a tornaterem, a tűzoltószertár és a bolt. Közülük településképi szempontból a legfontosabb a tornaterem, hiszen ez tömegével messze kiemelkedik a környező földszintes házak közül, ugyanakkor az iskola emeletes tömbjével együtt karakteres együtttestet alkot.

A tűzoltószertár tömlőszárító tornyával alkot fontos településképi elemet. Az önkormányzati hivatal épülete léptékét, karakterét tekintve teljes mértékben belesimul az utcaképbe, egyedül a központi magban való elhelyezkedése és az előtte lévő terület emeli ki a házak sorából. A bejáratot díszítő suta tornyocska kis mértékű növelésével az épület rangjához méltó hangsúlyt kaphatna.

Az óvoda együttese a környékbeli települések viszonylatában is kiemelkedő építészeti minőséget képviselő középület. Léptéke, tömege, tagolása révén kiválóan illeszkedik a faluképbe, ugyanakkor anyaghasználata mutatja középület jellegét. Szép kortárs épület.

A Kossuth tér déli oldalára a második világháború után beépített bolt és vendéglő a hetvenes évek építészetének jellegességeit mutatja. Léptékénél és funkciójánál fogva a falu egyik meghatározó épülete, a mai napig nem esett át jelentős, az arculatát megváltoztató átalakításon. A körülötte kialakított melléképületekkel, piaccal a falu gazdasági központja. Megőrzése nem építészeti értéke, hanem korhangulatot (70-es évek) idéző megjelenése miatt javasolt.

18 | Eltérő karakterű településrészek

A központ peremén és attól távolodva az utcaképet leginkább a sátoztetős, háromosztatú ablakos kockaházak határozzák meg. Ezek az épületek különösen szép egységes képet adnak a település délnyugati fertályán elhelyezkedő utcáknak. Izgalmasak a manzárdtetővel kialakított, rangosabb formát mutató példák. A kockaházak beépítést az Ady Endre utca délnyugati oldalán egy újabb házsor váltja fel, ez már a nyolcvanas évek környékén épült ki, egységes megjelenése figyelemre méltó. Ezekben az utcákban a házak egységes ritmusa, a hasonló tömegalkítás és azonos anyaghasználat nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus utcaképet eredményez.

Az egységes házsorokban álló épületek felújítása, bővítése odafigyelést érdemel annak érdekében, hogy a legjobb technikai szándékkal modernizált épület is az utcakép szerves része tudjon maradni. Fontos, hogy ezeket a felújításokat figyelemmel kövesse a település, és szakmai tanácsadással segítse a tulajdonosokat, főképpen a hőtechnikai és szigetelési kérdésekben.

1950-ES ÉS 1960-AS ÉVEKBEN BEÉPÜLT RÉSZEK

1970-ES ÉS 1980-AS ÉVEKBEN BEÉPÜLT RÉSZEK

Természetesen a település egészén találkozunk újabb építésű lakóházakkal. Ezek több féle stílust követnek, találkozunk hagyományörző és megújított formákkal egyaránt. Mivel a településen elszórva helyezkednek el, egységes utcaképet sehol sem alkotnak. Egységesnek az Ifjúság és Kertes utca tekinthető, és ennek folytatásában találhatjuk a lakóterületi fejlesztés egyik irányát. Ha a központtól indulunk, az Ifjúság utcán gyakorlatilag a falusias építészeti változását, fejlődését járhatjuk végig a ma beépülő Ady Endre utcáig.

A településközpontra kívül elhelyezkedő középületek léptéke a falusias házakéhoz igazodik, ezek méreteikkel, formáikkal belesimulnak a lakóházak sorába, sőt több helyen lakóházból alakították ki őket.

Az egységes léptékű lakó- és középületeknek köszönhetően harmonikus az utcakép.

A történeti falumaghoz kapcsolódó újabb utcák kialakításával a belterületen nagyobb, összefüggő kertek alakultak ki, melyek a lakóterület fontos látványelemeivé váltak. Megjelenésük évszakonként változik. Az itt álló gazdasági épületek, közöttük a legnagyobb léptékű pajták, a gyümölcsfák, a rendezett kertek szellőssé, emberivé varázsolják a települést. A kellemes hangulatot a faluközpont fásított terei, parkjai és az utcákat szegélyező gyümölcsfák is elősegítik.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

A falu délnyugati peremén elhelyezkedő fejlesztési terület látványát tekintve semmilyen módon nem illeszkedik a település többi részéhez. Szerencsés módon azonban a nagy tömegű, lapostetős ipari épületek egy helyre koncentrálnak, így a faluképben zavaró módon nem jelennek meg. Az üzemi épületek sajátos építészeti arculattal rendelkeznek.

Rendkívül fontos, a település jövője szempontjából is meghatározó a tervezett termálterület és a hozzá kapcsolódó üdülőközpont arculatának a meghatározása. A településközponttól délre eső terület az Öttevény felől érkezők számára településkapu-motívumot is képez. Az új beépítés mindenképpen a meglévőktől eltérő arculattal, korunk építészeti felfogása szerint fog megvalósulni. Az egységes megjelenés, a termál és az üdülőépületek egymáshoz való viszonyának meghatározása gondos előkészítést és tervezést igényel annak érdekében, hogy az újonnan beépülő terület a település szerves részévé tudjon válni.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Ebben a fejezetben a település képének megőrzésére és formálására teszünk javaslatokat. A lakossági konzultációk és felmérések során sokféle javaslat gyűlt össze arról, hogy miként illeszkedjenek a település képébe az újabb épületek, s hogy miként volna megőrizhető a település megszokott arculata.

Az építészeti útmutató összefoglalja és szemlélteti azokat a szabályokat, amelyek segítik az építkezéseket abban, hogy építményeiket szervesen illesszék a település arculatába. S mindezt a település karakteresen eltérő részeire külön-külön mutatjuk meg. A magyarázó ábrák és szövegek mellett szereplő fényképek a helyi megvalósulásra kívánnak példát mutatni.

KUNSZIGET - TÖRTÉNETI FALUPÖZPONT

MAGASSÁG

Kunsziget történeti faluközpontjában a családi házak magassága közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házakat hasonló magassággal kell építeni, mint a szomszédosak.

Felméréseinkből kiderül, hogy a Kunszigeten lakók többsége a földszintes és tetőteres épületeket részesíti előnyben. A túl magas házak nem illenek Kunsziget történeti faluközpontjába.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Kunsziget történeti faluközpontjában a háztetők hajlásszöge közel azonos, 40–45°-os.

Az új házak a meglévő épületek közé úgy épüljenek, hogy a tetők hajlásszöge a mellettük levőkével közel azonos legyen. A túl lapos vagy túl meredek tetők nem illenek Kunsziget történelmi központjának arculatába.

22 | Építészeti útmutató

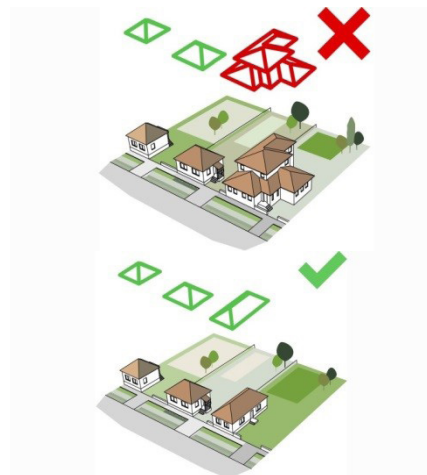
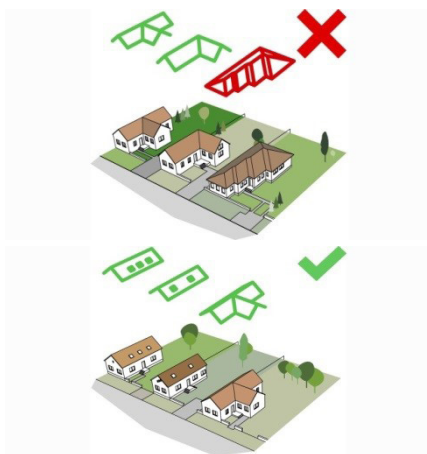
A TETŐK FORMÁJA

A település központjában a családi házak tetőformája egyszerű, zömmel nyeregtetős és sátoztetős.

Új házak építésénél a szomszéd házakat figyelembe véve kell építkezni.

A kérdőívek válaszadóinak többsége a házakhoz legjobban illőnek a nyeregtetőt és a sátoztetőt ítéli.

A nyeregtetős és sátoztetős házakból álló utcákba ne épüljenek tördelt tetőformájú épületek, hanem az új épületek és bővítések is csak a szomszédokhoz hasonló nyeregtetővel és sátoztetővel készüljenek.

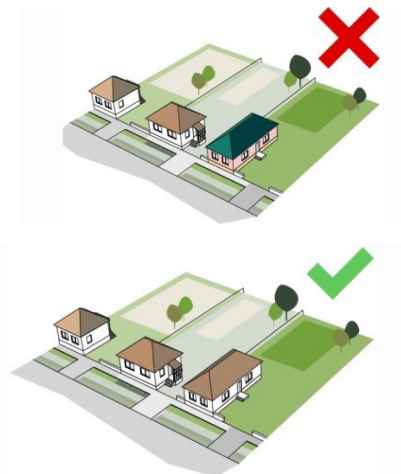
SZÍNEK

A település történeti központjában a családi házak színei változatosak, ám visszafogottak és közel azonosak.

Felmérésünk szerint az itt élők túlnyomó többsége a fehér és a homokszínű házakat részesíti előnyben, kéket és vöröset viszont nem szeretne látni.

A település központjában az új épületeken és az átalakítások során is, a kialakult és megszokott színeket és anyagokat kell használni.

Nem fogadható el a feltűnő, kirívó színek és a szokatlan burkolatok alkalmazása.

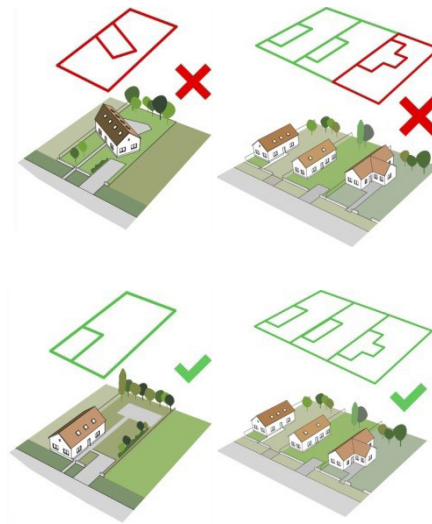

TELEPÍTÉS

A történeti településközpontban a családi házak a telkek oldalhatárán állnak, és az utcáfronton vagy előkerttel az utcára néznek.

Az oldalhatárral nem párhuzamosan elhelyezett, elfordított vagy túlzott mértékben hátra húzott ház építése nem javasolt.

A szokásokat követve, a kertek a házak mögött, azoktól védve alakítandók ki.

KERÍTÉSEK

Kunsziget történeti központjában a hagyományos átlátszó kerítések a megszokottak, a kevésbé átlátható tömör megoldások nem fogadhatók el.

Van egy sajátos, kazettás típus, amely több háznál is előfordul, helyi sajátosság, megőrzésre érdemes, de átvételét nem ajánljuk.

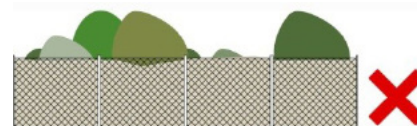
A teljesen átlátható pálcás kerítés javasolható, leginkább a kertek között.

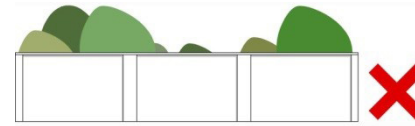
Javasolt a hagyományos oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-as áttört résszel.

A kerítés elhagyása a település központjában nem javasolható.

Áttört kerítések nádszövettel, ponyvával zárása nem megfelelő megoldás.

A falszerű, átláthatatlan kerítések csak indokolt esetben, rövid szakaszokon, például zajfogóként fogadhatók el.

1950-ES ÉS 1960-AS ÉVEKBEN BEÉPÜLT RÉSZEK

(HUNYADI UTCA, RÁKÓCZI UTCA, TÁNCICS UTCA ÉS GYŐRI UTCA KÖRNYÉKE)

MAGASSÁG

Kunsziget települési arculatát nagyban meghatározza az 1950-es és 1960-as években kiépült Hunyadi utca, Rákóczi utca, Táncsics utca és Győri utca környéke, ahol a családi házak magassága közel azonos.

Kunszigeten a lakók többsége ma is a földszintes és tetőteres épületeket tartja elfogadhatónak.

Kívánatos, hogy a meglévő épületek közé épülő új házak hasonló magassággal épüljenek, mint a szomszédosak.

Túl magas házak nem illenének a Hunyadi utca, Rákóczi utca, Táncsics utca és Győri utca környékének hagyományos arculatába.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A Hunyadi utca, Rákóczi utca, Táncsics utca és Győri utca környékén a háztetők hajlásszöge közel azonos.

Új házakat a meglévők közé úgy érdemes építeni, hogy tetőjük hajlásszöge a mellettük levőkével közel azonos legyen.

A túl lapos vagy a túl meredek tetők nem illenek a Hunyadi utca, Rákóczi utca, Táncsics utca és Győri utca környékének hagyományos képébe.

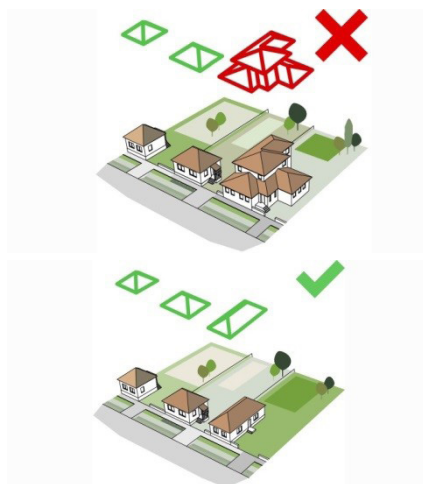

A TETŐK FORMÁJA

A Hunyadi utca, Rákóczi utca, Táncsics utca és Győri utca környékén a családi házak tetőformája zömmel egyszerű sátoertetős. Érthető módon, a település megkérdezett lakóinak többsége a házakhoz legjobban illőnek a nyeregetetőt és a sátoertetőt ítélte.

Új házak építésénél ezt a hagyományt érdemes követni, s a szomszéd házakat figyelembe véve kell építkezni.

A sátoertetős házakból álló utcákba ne épüljenek tördelt formákkal a tetők, hanem csak a szomszédokhoz hasonló egyszerűbb sátoertetők.

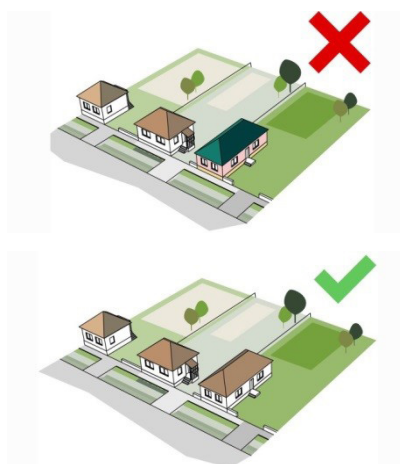
SZÍNEK

A Hunyadi utca, Rákóczi utca, Táncsics utca és Győri utca környékén a családi házak színei sokfélék, mégis visszafogottak és néha azonosak.

Felmérésünk szerint a településen élők döntő többsége a fehér és a homokszínű házakat szereti, kéket és vöröset viszont nem szívesen látna.

Az újonnan épülő házakon, valamint az átalakítások során is a kialakult és hagyományos színeket és anyagokat kell használni.

Nem eredményez harmonikus képet a feltűnő és kirívó színek, valamint a szokatlan burkolatok alkalmazása.

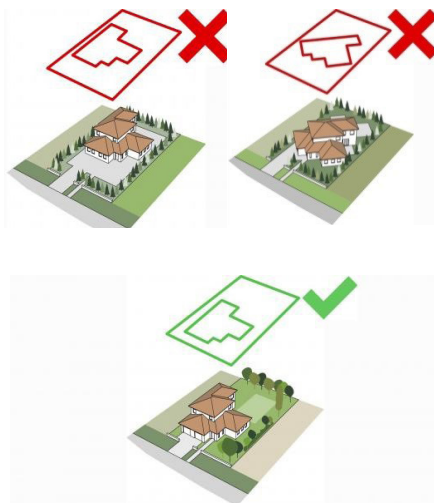
TELEPÍTÉS

Az ötvenes és hatvanas évek lakónegyedeiben a családi házak a telkek oldalhatárán állnak és az utcára néznek.

A felmérésünkre választ adó lakók nagyobb része azt az utcát tartja kellemesebbnek, melyben csak néhány háztípus található.

Az oldalhatárral nem párhuzamosan elhelyezett, elfordított vagy túlzott mértékben hátra húzott ház építése itt nem javasolt.

A hagyományokat követve a házak védett kertje a ház mögött alakítandó ki.

KERÍTÉSEK

A településen élők körében a kovácsoltvas és fa kerítések a leginkább népszerűek, utánuk a sövény következik.

A Hunyadi utca, Rákóczi utca, Táncsics utca és Győri utca környékén a hagyományos átlátszó kerítések a megszokottak, nem átlátható tömör megoldások nem fogadhatók el.

A kerítés elhagyása Hunyadi utca, Rákóczi utca, Táncsics utca és Győri utca környékén nem javasolható.

Áttört kerítések nádszövettel, ponyvával fedése nem megfelelő megoldás.

A falszerű, átláthatatlan kerítések csak indokolt esetben, rövid szakaszokon, például zajfogóként fogadhatók el.

A teljesen átlátható pálcás kerítés a kertek között javasolható.

Ajánlott a hagyományos oszlopos kerítés 1/3 lábazat és 2/3 áttört résszel.

1970-ES ÉS 1980-AS ÉVEKBEN BEÉPÜLT RÉSZEK (IFJÚSÁG UTCA ÉS KERTES UTCA KÖRNYÉKE)

MAGASSÁG

Kunsziget települési arculatának jellegzetes alkotóeleme az Ifjúság utca és Kertes utca környékén lévő családi házas körzet, ahol az épületek magassága közel azonos, még ha különböző háztípusok váltják is egymást az utcákban.

A meglévő épületek közé épülő új házakat itt a szomszédos épületekhez hasonló magassággal érdemes építeni.

A túlzottan magas házak nem illenek kialakult egységes utcaképbe.

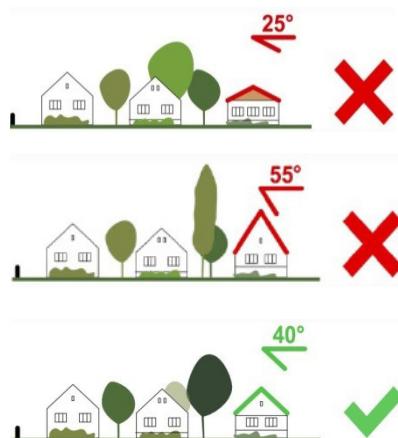

TETŐHAJLÁSSZÖG

Az 1970-es és 1980-as években beépült részeken a háztetők hajlásszöge közel azonos, és különféle típusú házak váltják egymást az utcákban.

Harmonikus képet eredményez, ha az új házak úgy épülnek a meglévők közé, hogy a tető hajlásszögük a mellettük levőkével közel azonos maradj.

A túl lapos vagy túl meredek szögű tetők nem illenek a kialakult képébe.

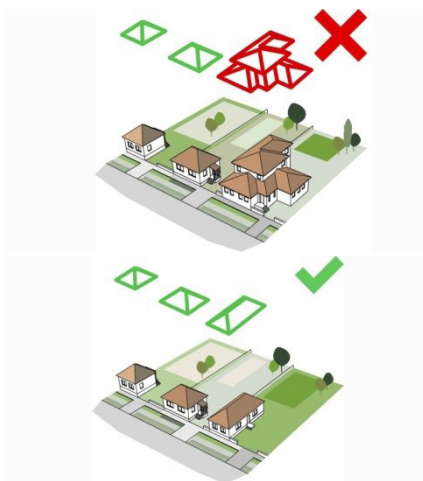

A TETŐK FORMÁJA

A 70-es, 80-as években beépült területen a családi házak tetőformája egyszerű, zömmel az utcával párhuzamos nyeregtetős, olykor sátortetős.

Az új házak építésénél a szomszédos házak tetőit figyelembe véve érdemes építkezni.

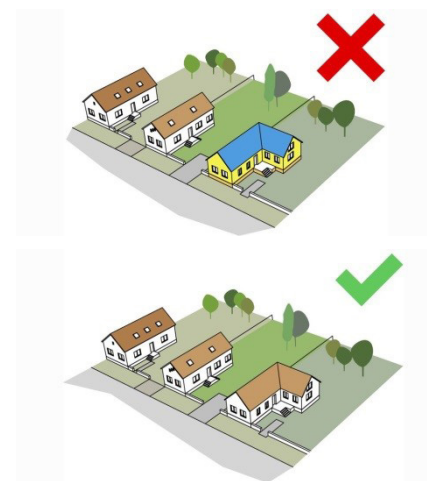
A nyeregtetős és sátortetős házakból álló utcákba ne épüljenek tördelt, összetett tetőformájú épületek, inkább a szomszédokhoz hasonló sátortetős és nyeregtetős változatok.

SZÍNEK

A településrész utcáin a családi házak színézése változatos, de többnyire visszafogott és gyakran közel azonos. A településen megkérdezett lakók döntő többsége a fehér és a homokszínű házakat szereti, vöröset és kéket viszont nem szívesen lát. Az új házakon és az átalakítások során is érdemes a kialakult, hagyományos színeket és anyagokat használni.

Nem fogadható el a lakónegyed utcáiban a feltűnő, kirívó színek és a szokatlan burkolatok alkalmazása.

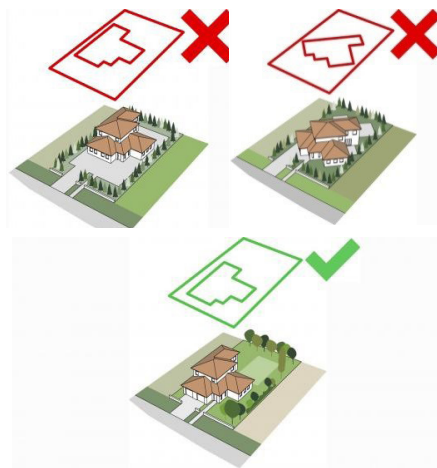

TELEPÍTÉS

A településen általánosan és ezekben az utcákban is a családi házak a telkek oldalhatárán állnak, előkertekkel az utcára néznek.

Új épületek esetében nem javasolt az oldalhatárral nem párhuzamosan elhelyezett, elfordított vagy hátra húzott ház építése.

A hagyományokat követve a házak védett kertjét az épületek mögött lehet kialakítani.

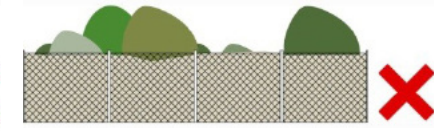
KERÍTÉSEK

A kerítés elhagyása az Ifjúság és Kertes utcában nem javasolható.

A teljesen átlátható pálcás kerítés javasolható, az utcai fronton igényesen kialakítva, oldalhatáron akár dróthálóval.

Az áttört kerítések nádszövetvel, ponyvával való takarása nem kívánatos megoldás.

Javasolt a hagyományos oszlopos kerítés 1/3 lábazat és 2/3-os áttört résszel.

A falszerű, átláthatatlan kerítések csak indokolt esetben, például zajfogóként fogadhatóak el.

LAKÓÖVEZETI FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

MAGASSÁG

Kunsziget újonnan beépülő és fejlesztésre szánt lakóterületeinek közelében a családi házak magassága közel azonos.

Javasolható, hogy az új épületek hasonló magassággal épüljenek, mint a szomszédos településrészek épületei.

A túlságosan magas házak nem illenek a település hagyományos képébe.

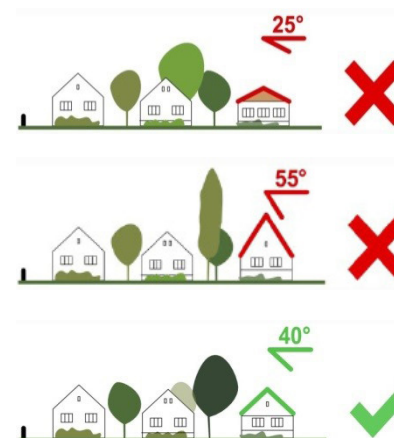

TETŐHAJLÁSSZÖG

Az új fejlesztések közelében a háztetők hajlásszöge közel azonos, és többnyire különféle típusú házak váltják egymást az utcasarokon.

Javasolt, hogy az új házak úgy épüljenek a meglévők mellé, hogy a tetőjük hajlásszöge a közelben levőkével közel azonos maradjon.

A túl lapos vagy túl meredek szögű tetők nem illenek Kunsziget hagyományos képébe.

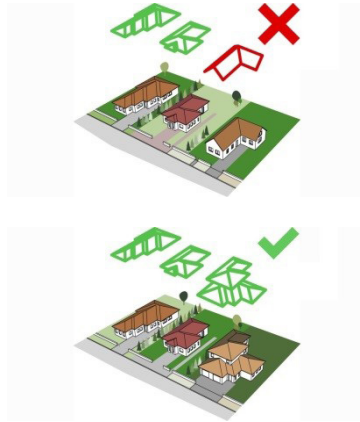

A TETŐK FORMÁJA

Javasolható, hogy a településszéli parcellázásokon épülő új házak tetőformája egyszerű legyen és a közeli településrészek tetőinek idomaira emlékeztessen.

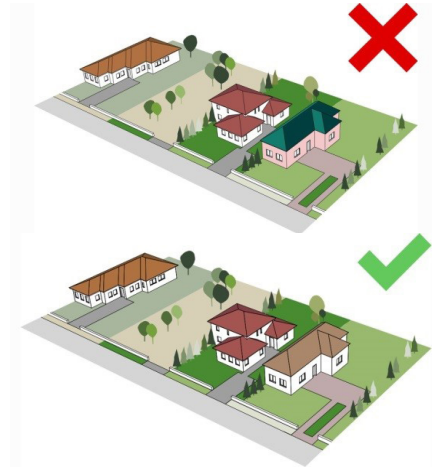
Az újabb házak tervezésénél a szomszédos településrészek házait figyelembe véve kell építkezni. (Ady Endre utca)

Javasolható, hogy az új parcellázásokon egy tető alatt több lakás épülhessen.

SZÍNEK

A fejlesztésre szánt parcellázásokon a településre jellemző színeket és hagyományos anyagokat érdemes használni. Nem fogadható el a feltűnő, kirívó színek, és a környéken szokatlan burkolatok alkalmazása.

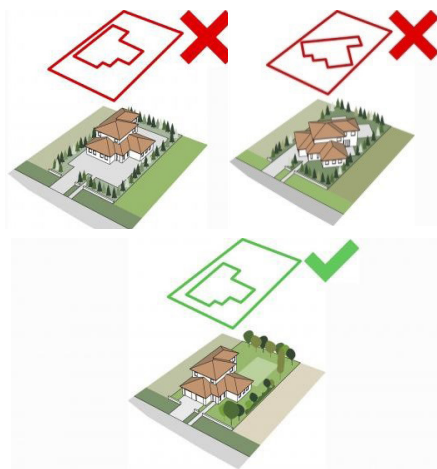

TELEPÍTÉS

A családi házak az új parcellákon is többnyire a telkek oldalhatárára épülhetnek és néznek.

Az oldalhatárral nem párhuzamosan elhelyezett, elfordított vagy túlzott mértékben hátra húzott ház építése nem javasolt.

A hagyományos megoldást követve a házak védett kertjét hátul, a telk mélyén érdemes kialakítani.

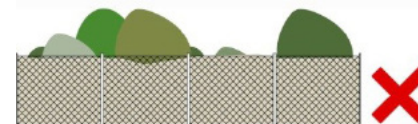

KERÍTÉSEK

Az új parcellázásokon a hagyományos áttört kő, fém és fa anyagú kerítések javasolhatók, a kevésbé átlátható, tömör megoldások kerülendők. A kialakuló utcakép egységessége fontos, ennek függvényében a sövény, illetve részben a kerítés elhagyása is elfogadható lehet. Fontos tudatosítani, hogy a lakótelkek előtti utcarész közterület, javasolt ennek egységes, előzetes megtervezése.

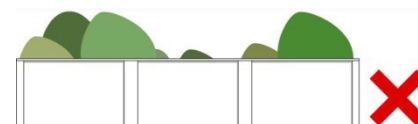
A teljesen átlátható pálcás kerítés inkább csak a telkek között javasolható.

Áttört kerítések nádszövettel, ponyvával takarása nem ajánlott.

Ajánlott a hagyományos oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-as áttört résszel.

A falszerű, tömör kerítés kerülendő, csak indokolt esetben fogadható el.

KERÍTÉSEK

A kerítések dolgában is érdemes tanulni a régiek hagyományos megoldásaiból. Kunszigeten csak módjával építettek tömör kerítésfalakat, inkább áttört kovácsoltvas vagy drótfonatos betét-elemekkel építkeztek, s csak a lábuzatnál és a kapuzólopoknál alkalmaztak tömör részeket. Nem véletlen, hogy a felméréseinkben megkérdezett lakók körében a legnépszerűbbek a kovácsoltvas és a fa kerítések, utánuk a sövénykerítések következnek. Régi tapasztalat, hogy a kerítések nemcsak elválasztják, hanem össze is kapcsolják a telkeket és az utcát. A kerítések határolják a magánkerteket, mégis betekintést engednek és kilátást is adnak. Formájukkal, színeikkel jelzik, hogy ki lakik ott, ám ezáltal az utca egészének karakteréhez is hozzájárulnak. A lábuzatoknál, kapuzólopoknál a régi, faragott kőből vagy téglából, majd később betonelemből rakott változatokat kezdik felváltani a nyers terméskőből emelt formák. A kerítések áttört felső részein mára elterjedt az impregnált fabetétes megoldás. Az egységes és otthonos települési arculat létrehozásához a kerítéseket is érdemes a környékre jellemző anyagokkal és formákkal építeni.

KERTEK

A lakóépületünket körülölelő kert teremti meg a természeti környezettel való kapcsolódást; biztosítja a teret a kikapcsolódáshoz, pihenéshez, amelyre a 21. század emberének oly nagy szüksége van a megfelelő életminőség eléréséhez. A kertünk ugyanakkor haszonszertként is funkcionálhat, amely a fizikai állapotunk javításához járulhat hozzá.

A kerttervezés, kertépítészet során hasonló alapelvek jelennek meg, mint az építészetben: arányok, telepítés, tömegformálás, színek, architektonikus vagy tájképi stílusok formájában. A kert természetesen elsősorban nem egy művi alkotás, hanem a kikapcsolódás helyszíne, amelynek szépségét – rendszeres gondozással, megfelelő növényalkalmazással – akár egész évben élvezhetjük. Ugyanakkor a kert egy élő, állandóan változó, minden évben új arcát mutató terület! Érdemes időt, fáradságot szánni rá, mert kertünk nem csak szépségével hálálja meg a törődést: az őshonos lombhullató fák nyáron árnyékot biztosítanak, télen pedig beengedik a napfényt otthonunkba. A lakóépületek kertje a biológiai sokféleség szintere is, és így fontos eleme a települési zöld infrastruktúrának is. A környezeti adottságoknak megfelelő fajok megválasztásához, kertünk tervezéséhez, fenntartásához is kérhetjük szakember segítségét.

Kunszigeten célszerű a Szigetköz hangulatának és élőhelyének megfelelő növényfajokat választani és ültetni a kertekben. Ilyenek egyrészt a vízpartokat közvetlenül kísérő galéria, vagy puhafa ligeterdők fajai (a különféle fűz, nyár, juhar fajok), másrészt a keményfa tölgy-kőris-szil ligeterdők fajai.

Javasolt fajok listája:

Fatermetűek

- Kocsányos tölgy (*Quercus robur*)
- Magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*)
- Magas kőris (*Fraxinus excelsior*)
- Mezei szil (*Ulmus minor*)
- Vénic szil (*Ulmus laevis*)
- Mezei juhar (*Acer campestre*)
- Fehér nyár (*Populus alba*)
- Kislevelű hárs (*Tilia cordata*)
- Mézgás éger (*Alnus glutinosa*)
- Rezgő nyár (*Populus tremula*)
- Vadalma (*Malus sylvestris*)
- Vadkörte (*Pyrus yraster*)
- Zselnicemeggy (*Padus avium*)

Cserjetermetűek

- Közönséges mogyoró (*Coryllus avellana*)
- Veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*)
- Csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*)
- Egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*)
- Kőkény (*Prunus spinosa*)
- Húsos som (*Cornus mas*)
- Cseregalagonya (*Crataegus laeigata*)
- Kányabangita (*Viburnum opulus*)
- Kutyaabenge (*Frangula alnus*)
- Fagyal (*Ligustrum vulgare*)
- Jerikói lonc (*Lonicera caprifolium*)

A haszonkertben természetesen megjelenhetnek a különféle gyümölcsfák, amelyek hangulatukban a korábbi ártéri gyümölcsstermesztésre emlékeztetnek. Ugyanakkor kerülni kell a gyorsan terjedő, tájtól idegen fajok, például selyemkóró, fehér akác telepítését, hiszen ezek a Szigetközben a víz útján könnyen a természetes élőhelyeken is elterjedhetnek.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

Kunsziget központjában jellegzetes oszlopos vagy oszlop nélküli hosszú tornácokról jól felismerhetők a régi nyeregtetős parasztházak.

A falu különböző korszakokban beépült településrészei jól megkülönböztethetők aszerint, hogy a házak milyen előterekkel nyílnak az udvarokra és a kertekre.

A hatvanas évek sátozott házai és gyakran a nyolcvanas évek nyeregtetős épületei nyitott vagy zárható bejárati verandákkal kapcsolódnak a kertekhez.

Az új parcellázásokon ma újra divatba jöttek a bejárati és a kertre nyíló esővédő, árnyékoló teraszok, azaz fedett, de oldalról nyitott terek, melyek – a régiek felfogását követve – hozzájárulnak a házak kényelméhez és otthonosságához.

A tornácok, teraszok és erkélyek építésénél számos eltérő megoldás kínálkozik, és ez a részletekben is megmutatkozik.

Az egységes és harmonikus települési arculat létrehozásához érdemes a teraszok építésével is alkalmazkodni a környező házak mintáihoz, s az anyagok és formák megválasztásakor az egyszerűségekre törekedni.

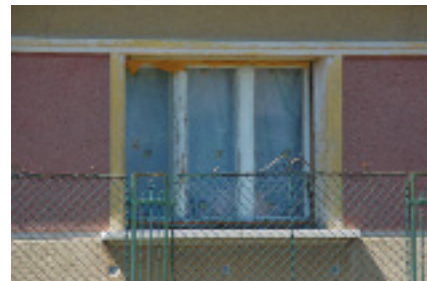
AJTÓK, ABLAKOK

Az ajtók és az ablakok olyanok, mint a szavak, melyekből mondatokat formálunk. Érdeemes megválogatnunk őket, ha pontosan és szépen akarunk fogalmazni. A kapukon, ajtókon, ablakokon, oszlopokon, lábazatokon, párkányokon, ereszen múlik, hogy mit is képes az épület a megjelenésével mondani.

A régi épületeket azért csodáljuk, mert hitelesnek véljük azt, amit építészeti szavaikkal mondani hivatottak. Ezt a hitelességet csodáljuk a népi építészet emlékein, és régi középületek homlokzatain, tetőin, kéményein, párkány- és vakolat-tagozatain, fából készült kapuin, ajtajain, díszes keretezett ablakszemekkel osztott ablakain.

A mai tervezők gyakran mondják: „nehezen találunk szavakat”. Pedig a szókincs adva van. A készítés, ami hajtja a tervezőket nyilvánvalóan a hitelesség szándékából és az igényeknek való megfelelés követelményéből ered. Akár a régiek szavait, akár a mai modern kifejezési formákat használják, mégis a mai világ, a jelenkor életének térbeli „leírásához” kell építészeti szavakat találniuk.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A házak homlokzatai úgy alkotják az utca képét, ahogy az emberek a maguk közösségeit. A házak egyéni megjelenése, karaktere hozzájárul az utca egészéhez. Az épület megjelenése valójában egy személyiséget képvisel, egy elvegyülő arcot a többi épület között. Sokmindent elárul az épületről és az utca történetéről. A homlokzatnak nem csak illeszkednie kell a szomszédos épületekhez, hanem óhatatlanul hozzá is kell tennie valamit az utca összképéhez.

Nem lehet véletlen, hogy felmérésünk szerint a település lakóinak többsége a felújítások során az épületek homlokzatát tartja a leginkább megőrzendőnek.

Az új építkezéseknél elvárható, hogy az épületek „arcának” vonásai, arányai, formái azt a nemes egyszerűséget és eleganciát tükrözzék, ami a régiek építészetét jellemezte. S a házak „sminkjével”, azaz az alkalmazott anyagokkal, színekkel is jól kell bánnunk. Felettből érdemes a hagyományos és természetes anyagokat, a vakolatot, a téglát, a fát, a cserepet, a követ használnunk. Erre sok jó példát lelhetünk a régi házakon, de az új épületeken is.

RÉSZLETEK

Érdemes figyelni a régi épületek részleteire. Ezeket sok építész ma is alkalmazza tervein. Figyelemre méltóak például a Kunszigeten még szép számmal fellelhető, múlt század eleji parasztházak népi építészetére jellemző vakolt díszítések: ablakke-retezések, tagozott párkányok, lábzetok és ezek visszafogott színei. Ezek sokféle változatban élnek tovább az '50-es és '60-as évek sátoztetős házainak homlokzatain, párkányain és ablakai körül. Szemet gyönyörködtetőek a régi mesterek keze munkáját dicséző hagyományos részletek a kerítések díszes fedkövein és kőből rakott lábzetain, a kovácsoltvas kapukon, a kilincseken és záraon.

De érdemes ügyelnünk Kunsziget régi portáinak egyéb részleteire, a különféle hagyományos kerti építményekre. Az elmúlt évszázad első felét idéző, néhol dicséretesen felújított, bár többnyire már nem működő kerti kutak, kukoricagórék, nyári kemencék és pajták, mint az eltűnt

idők nyomai, emlékei, sajátos időbeli folytonosságot, s az otthonosság érzetét teremtik a régiek világa és az annak helyein zajló mai élet között. Kár volna hagyni, hogy az elbontásukkal az önazonosságunkat fenntartó érzület a semmibe vesszen.

MAI PÉLDÁK

Az új házak építése vagy egy régi átalakítása során az épület tömegalakítása döntő jelentőséggel bír az adott utca és a település összképe szempontjából. A túl nagy, terjedős épület elnyomja a szomszédos kisebb épületeket, és megbontja az összképet.

Felmérésünk szerint a település lakóinak nagyobb része azt az utcát tartja kellemesebbnek, amelyben csak néhány háztípus található.

A bemutatott példák tömegükkel jól követik a környező házak méreteit, arányait. Több közülük a régi parasztházak stílusát követi, nemcsak vakolt fehér homlokzattal, hanem arányaival, ormfalaival és

a részletek képzésével. Van köztük, amely a hagyományos sátozott házak formáit idézi. Jól mutatják, hogy nagyobb tömegű épületek is hagyományos arányúvá alakíthatók, s ezzel szervesen a környezetükbe illeszthetők.

A régiekhez illeszkedő tömegformálás nemcsak településképi szempontból

előnyös, hanem épületenergetikai szempontból is takarékosabb megoldásokat hoz magával, jobban fűthető és hűthető. A hagyományos parasztházak vagy kertvárosias elhelyezéssel a ház és a kert kapcsolata is harmonikusabb lesz. A természetes anyagok, a vakolat, a téglák, a cserép, a fa és a kő használata nemcsak a régi és az új ízlés közötti szerves kapcsolatot, hanem a természetközeli életvitel kereteit is magukkal hozzák. Ennek szerves része a visszafogott térburkolás, valamint a minél nagyobb és kellően dús növényzet telepítése, megőrzése.

UTCÁK, TEREK

A településen lakók többségének véleménye szerint a kunszigeti utcákat továbbra is ritkásan beépítve, falusias jelleggel vagy kertvárosias módon kell kialakítani és beépíteni.

Felméréseink szerint a válaszadó lakók túlnyomó része ültetne még fákat abba az utcába, ahol ma él.

A településen élők a szerethető helyek közül a Dunát tartják a legtöbbször a parkok és az utcák fái, fasorai mellett.

A zöldfelület mennyisége és minősége a település egyik legfontosabb alkotó-eleme. Az ápolts, esztétikusan kialakított zöldfelület önmagában is vonzó. Szerepe az épített elemek környezetének kialakításában, illetve azok védelmében felbecsülhetetlen. A település iskolájánál kialakított közösségi zöldfelület jó példája annak, hogy miként lehet több funkciót – pihenés, kommunikáció és játék – egy helyen elhelyezni.

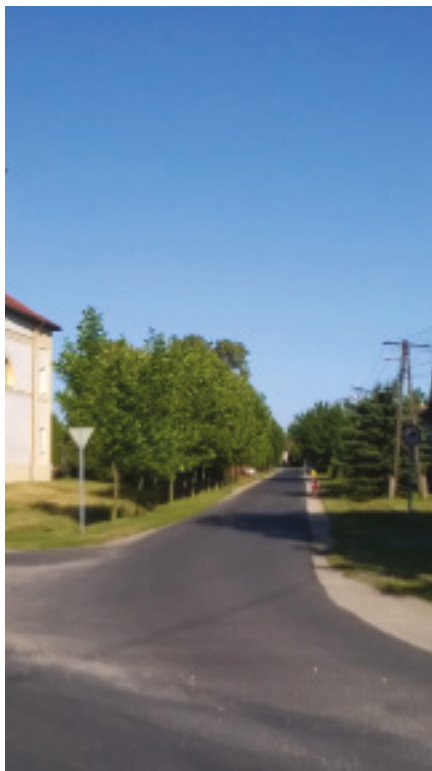

A közterületek, valamint a beépítésre szánt területek zöldfelületeinek kialakításánál a jövőben is a szigetközi növénytakaságok jellegzetes fajait kell alkalmazni. A tájhasználat során törekedni kell a tájkaraktert kedvezően befolyásoló tájképi elemek túlsúlyára.

Közlekedési területek zöldfelületein belül elsősorban az utcai fasorok kialakításával kell foglalkozni. Szép példát mutat a Szent Lőrinc vértanú templom melletti Petőfi téren ültetett platánfasor. Hasonló telepítésre az esztétikai okokon túl a légszennyezés és a zaj terjedésének megakadályozására van szükség. A növényzet légszennyeződést szűrő és megkötő hatása közismert. Zajcsökkentő hatása növényfajonként különböző, ezért ezekre a területekre tömörebb lombosított cserjék telepítése indokolt. A közterületek látványát károsan befolyásolják a parkosított, füvesített területen vagy a rendezett köztéren parkoló járművek. A parkolást érdemes a rendelkezésre álló, tervezetten kialakított parkolóhelyeken vagy saját telken belül megoldani.

A kialakult helyzethez – például járdazöldsáv- árok-úttest arányaihoz - való alkalmazkodással egységes településképet teremthetünk. Kunsziget ebből a szempontból előnyös helyzetben van, mert a legtöbb utcában széles zöld sáv választja el a lakóingatlanokat az aszfaltozott utaktól.

Környezetünkhöz alkalmazkodni nem csak épületeinkkel tudunk, hanem az utcakertjeinkben, utak mentén alkalmazott fajokkal is. Egy-egy díszesebb utcakert, egy nyírott sövény vagy a felsővezetéket el nem érő fák – például csörgőfa, gömb juhar, vérszilva – kellemes, rendezett látványt nyújtanak. Az ingatlanunk előtti terület ápolásával, dísznövények vagy jellemző gyümölcsfák telepítésével, díszes kiültetésekkel harmonikus utcaképet teremthetünk.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Az utcák képéhez úgy tartoznak a hirdetőtáblák, reklámok, cégerek, ahogy az épületek, kerítések, a fák s a virágok.

A hirdetéseknek alapvetően a tájékoztatás a célja, s ezt a település arculatába, az utcák képébe illően kell megtenniük. Még ha figyelemfelkeltőek és gyakran meghökkentőek is, a méreteikkel és megformálásukkal, anyagaikkal és színeikkel a szebb és harmonikusabb utcaképhez kell hozzájárulniuk.

A régi faluközpont területén nem kívánatos reklámhordozók elhelyezése. Az üzletek cégereit, cégtábláit úgy kell elhelyezni, hogy azok anyagukkal, megjelenésükkel alkalmazkodjanak a környezet és az adott épület jellegzetességeihez. A település többi részén az általános építési szabályok szerinti reklámhordozók helyezhetők el.

Felmérésünk szerint a település lakóinak többsége a hirdetési fajták közül a hagyományos utcai hirdetőtáblát tartja jónak, szemben az óriásplakátokkal és az egyéb hirdetési formákkal. Míg az utcai hirdetőtáblák esztétikus keretet adnak a hétköznapi hirdetéseknek, ezek homlokzatokon, buszmegállókon és egyéb nem kívánatos helyeken való megjelenése rendezetlen településképet eredményez.

A KÜLTERÜLET ÉRTÉKEI

Ahogy a bevezetőben is már szó volt róla, Kunsziget a Mosoni-Duna mentén, annak tájképi környezetében helyezkedik el. A település külterületének kiemelkedő értéke és a környezet látványát is meghatározó eleme a folyót övező ártéri erdő.

A folyó partján helyezkedik el, és – bár tájképi szempontból nem jelentős – mindenképpen kiemelt figyelmet érdemel az egykori római őrtorony maradványa.

A falu környezetének legfontosabb épített eleme az egykori szigetközi kisvasúti hálózat egyik fontos emléke a Bolgányi híd, mely ma közúti forgalmat bonyolít le.

IMPRESSZUM

KONCEPCIÓ:

Riedel Miklós Márton
Fülek Zsolt
Kolossa József DLA
Kara László

LECHNER TUDÁSKÖZPONT TERÜLETI,
ÉPÍTÉSZETI ÉS INFORMATIKAI NONPRO-
FIT KFT.

Vezérigazgató: Riedel Miklós Márton
Projektigazgató: Farkas Tamás
Projektvezető: Juhász Géza Péter
Alprojektvezető: Kara László

MINISZTERELNÖKSÉG ÉPÍTÉSZETI ÉS
ÉPÍTÉSÜGYI HELYETTES ÁLLAMTITKÁR-
SÁGA

Fülek Zsolt helyettes államtitkár
Kolossa József DLA főosztályvezető

KUNSZIGET KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.kunsziget.hu
onkormanyzat@kunsziget.hu
9184 Kunsziget, József Attila u. 2.
Telefon: +36 96/ 485 040
Polgármester: Lendvai Ivánné
polgarmester@kunsziget.hu
Főépítész: Körmendy János
kormendy44@gmail.com

KÉSZÍTETTE:

Széchenyi István Egyetem – Építészet-
történeti és Városépítési Tanszék
9026 Győr, Egyetem tér 1.

SZÖVEG:

Lendvai Ivánné polgármester
Bach Péter
Ekler Dezső
Hencz Helga
Kottmayer Tibor
Kun Zoltán
Veöreös András

VÉLEMÉNY-KUTATÁS:

Dr. Csizmady Adrienne

FOTÓ:

Bach Péter
Ekler Dezső
Kottmayer Tibor
Körmendy János
Kun Zoltán
Laczkó Gergely János
Veöreös András

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ ÁBRÁI:

Weiskopf András
Novák Sándor

VÁROSTÉRKÉP GRAFIKA:

Bach Péter
Laczkó Gergely János

KIADVÁNYSZERKESZTÉS:

Kovács Mariann, Macskamenta Bt.

ISBN 978-615- 5837-07- 4

ISBN 978-615- 5837-08- 1 (pdf)